

## **Pojetí dějepisu v kurikulech povinného vzdělávání vybraných evropských zemí s akcentem na dějiny 20. století (přehledová studie)**

### **OBSAH**

1. Úvod.....	2
2. Začlenění dějepisného vzdělávacího obsahu v kurikulech vybraných zemí .....	2
3. Cíle dějepisného vzdělávání .....	3
4. Obsah a tematické okruhy dějepisného vzdělávání .....	4
5. Časová dotace dějepisného vzdělávacího obsahu.....	5
6. Evaluační standardy pro dějepisné vzdělávání .....	5
7. Závěr – komparace zahraničních kurikul vybraných zemí s RVP ZV .....	6
Použité zdroje.....	7
Příloha č. 1 - Dějepisný vzdělávací obsah v kurikulu pro povinné vzdělávání – Dánsko.....	9
Příloha č. 2 - Dějepisný vzdělávací obsah v kurikulu pro povinné vzdělávání – Německo, Berlín...	11
Příloha č. 3 - Dějepisný vzdělávací obsah v kurikulu pro povinné vzdělávání – Finsko .....	15
Příloha č. 4 - Dějepisný vzdělávací obsah v kurikulu pro povinné vzdělávání – Maďarsko.....	22
Příloha č. 5 - Dějepisný vzdělávací obsah v kurikulu pro povinné vzdělávání – Skotsko .....	24
Příloha č. 6 - Dějepisný vzdělávací obsah v kurikulu pro povinné vzdělávání – Slovensko .....	30
Příloha č. 7 - Dějepisný vzdělávací obsah v kurikulu pro povinné vzdělávání – Švédsko.....	34

Zpracovali: Mgr. Aleš Franc, Mgr. Radka Topinková, PaedDr. Markéta Pastorová

## 1. Úvod

### Výběr zemí

S ohledem na dostupnost zahraničních kurikul v anglickém a německém jazyce a s ohledem na pojetí výuky moderních a soudobých dějin byly do výběru zařazeny takové země, které jsou v tomto směru srovnatelné s Českou republikou. Z těchto důvodů byly do **přehledové studie** o výuce dějepisu zahrnuty Slovensko, Maďarsko (podařilo se zjistit pouze základní informace), Skotsko, Švédsko, Finsko, Německo-Berlín a Dánsko. Kurikula těchto zemí jsou přístupná v angličtině a v němčině. Pro zařazení Německa do studie byly navíc zohledněny dlouhodobé kontakty, společná kultura a historie sdílené s českými zeměmi.

### Struktura studie

Přehledová studie se skládá z pěti hlavních kapitol. V první kapitole je popsáno začlenění dějepišného vzdělávacího obsahu v kurikulárních dokumentech vybraných zemí, tj. zda je dějepišný vzdělávací obsah formulován jako samostatný vzdělávací obor (předmět) a jeho vztah k ostatním vzdělávacím oborům (předmětům). Další kapitola zachycuje cíle dějepišného vzdělávání, od kterých se následně odvíjí vzdělávací obsah a tematické okruhy s důrazem na dějiny 20. století. Pátá kapitola se zabývá časovou dotací dějepišného vzdělávání, na kterou navazuje poslední zásadní část pojednávající o evaluačních standardech, tedy zda jsou stanovena kritéria pro hodnocení žáků v dějepišném vzdělávání. V závěru je srovnáno pojetí dějepišného vzdělávání v kurikulech vybraných zemí s českým dějepišným kurikulem uvedeným v Rámcovém vzdělávacím programu pro základní vzdělávání (dále jen RVP ZV).

### Přílohy

Součástí studie jsou v příloze uvedené přehledné tabulky, které umožňují rychlou a snadnou orientaci dle výše naznačených sledovaných aspektů v kurikulárních dokumentech jednotlivých sledovaných zemí.

## 2. Začlenění dějepišného vzdělávacího obsahu v kurikulech vybraných zemí

Dějepišný vzdělávací obsah je téměř ve všech sledovaných zemích součástí kurikula pro příslušnou úroveň vzdělávání. Výjimku tvoří švédské kurikulum, zpracované jako velmi obecný dokument, ve kterém není vzdělávací obsah členěn podle jednotlivých oborů. Dějepišné vzdělávání jako takové není začleněno do kurikula, ale do jiného dokumentu (**Syllabuses – Compulsory school**), který není povinný pro všechny školy zkoumané úrovně vzdělávání.

**Ve většině sledovaných zemí (kromě Dánska a Skotska) je dějepiš samostatným předmětem.** V Dánsku **zákon o Folkeskole** stanoví tři tzv. předmětové oblasti, kterými v rámci primárního a nižšího sekundárního vzdělávání povinně projdou všichni žáci. Předmět s názvem **Historie** je zařazen do jedné z výše zmíněných předmětových oblastí – **Humanitní předměty**.

Obdobné členění má národní skotské kurikulum, které je rozčleněno na osm tzv. kurikulárních oblastí (v zásadě odpovídají našim vzdělávacím oblastem v RVP ZV), z nichž jedna se nazývá **Sociální studia**. A jednu část (předmět) této oblasti s názvem **Lidé, minulé události a společnosti** lze

považovat za vyjádření dějepisného obsahu. Obdobně je předmět Dějepis součástí širší vzdělávací oblasti s názvem Člověk a společnost ve slovenském národním kurikulu.

### 3. Cíle dějepisného vzdělávání

Cíle ve všech sledovaných zemích vycházejí z **šířeji vymezených obecných cílů vzdělávání**, které jsou definovány pro jednotlivé typy škol, nebo z cílů, které obecně klade společnost na výchovu mladé generace. Hlavním smyslem vzdělávání nejsou konkrétní vědomosti získané v jednotlivých předmětech, ale **rozvoj kompetencí** jako nejobecnějších cílových edukačních kategorií.

Při formulování vlastních cílů dějepisného vzdělávání je s ohledem na celospolečenské obecné cíle ve všech sledovaných zemích zřejmý odklon od osvojování konkrétních vědomostí a znalostí, přestože požadavek základního přehledu nejdůležitějších událostí zůstává. Základním cílem je **formování historického myšlení, formování hodnotové orientace a vytváření historických dovedností**. Důraz je kladen spíše na pochopení a porozumění než na pouhou znalost. S tím souvisí požadavek metodicky uspořádaných znalostí a představ o historických událostech, požadavek naučit chápat fakta v chronologických, prostorových, tematických nebo věcně systémových souvislostech, rozlišovat mýty a skutečnost, uvědomovat si historickou podmíněnost současnosti, vést k orientaci na problém, rozlišování jevu a podstaty, příčin, důsledků a následností, mnohostrannosti sil působících v dějinách, napětí mezi realitou a utopií, mnohokauzality, vzájemné souvislosti a posuzování historických fenoménů v kontextu doby, v níž existovaly atd.

Ve všech sledovaných zemích je zdůrazněn význam dějepisného vzdělávání pro formování hodnotové orientace žáků. Vedle tradičních cílů, jako je rozvíjet úctu k hodnotám národní a světové kultury, historii, kultuře a tradicím vlastního národa i národů jiných, chránit a rozmnožovat kulturu vlastní země i lidstva, rozvíjet morální vědomí, vést k lepšímu porozumění současnosti, se objevují nové cíle akcentující současné společensko-politické tendence – např. vytvářet připravenost tolerovat jiná přesvědčení; nazírat společenské události z různých perspektiv; vychovávat k multikulturalitě, lidským právům, míru, toleranci a humanitě, demokracii; sledovat nová témata (role pohlaví a generací, ekologické problémy nebo problém střetu kultur).

Samostatnou cílovou kategorií ve všech sledovaných zemích tvoří **osvojování dovedností**, které jsou typické pro dějepis, tj. osvojování způsobů a metod historické práce. Shromažďování materiálu, jeho třídění, základy historické kritiky a prezentace výsledků vlastní práce jsou stejně důležitou součástí dějepisného vzdělávání jako osvojování vědomostí o minulosti. Tyto zásadní aspekty nejzřetelněji zaznívají v kurikulech Berlína, Finska, Skotska a Slovenska.

Ve všech sledovaných dokumentech **jsou cíle strukturovány**. Přístupy ke strukturaci cílů jsou v jednotlivých zemích různé, např. cíle jsou uváděny v rovině obecné a operativní (Slovensko), přičemž operativními cíli se rozumí cíle související s výkonem žáků. Cílové kategorie jsou rozdělovány do oblasti vědomostí a oblasti základních schopností a zručností žáků (Slovensko); mluví se o přínosu dějepisu z hlediska cílových kategorií věcné, metodické, sociální a personální kompetence žáků (Berlín) nebo o umožnění rozvoje porozumění žáků hodnotám, věrám a kulturám (Skotsko) atd.

Formulaci edukačních cílů a jejich strukturaci je ve většině dokumentů věnována značná pozornost z důvodu jejich určujícího smyslu i obsahu dějepisné výuky. Jejich správné pochopení je důležité zejména pro učitele, který je spoluvůrcem obsahu vlastního dějepisného vzdělávání, proto jsou v posuzovaných dokumentech velmi pečlivě vysvětleny.

#### 4. Obsah a tematické okruhy dějepisného vzdělávání

Ve všech zemích tvoří jádro obsahu **národní dějiny v kontextu dějin světových**. Žádoucí je zařazení **dějín regionálních a lokálních**, jejichž konkrétní výběr je většinou ponechán na učiteli.

Základní osu dějepisného obsahu ve všech kurikulárních dokumentech zabírají **politické dějiny**, je však patrná snaha ve větší míře **zařazovat dějiny hospodářské, sociální, kulturní, dějiny každodennosti** apod. Tato tendence umožňuje vnášet širší společenskovední pohled do historické tematiky, usnadňuje interdisciplinaritu a usnadňuje rovněž naplňování edukačních priorit (př. pro lepší pochopení role žen jsou zařazovány ve větší míře dějiny každodennosti, detailnější pohled na environmentální problematiku poskytnou kapitoly z hospodářských dějin aj.).

Ve všech sledovaných zemích je patrný výrazný **důraz na dějiny 19. a 20. století**, které jsou obvykle probírány tematicky se zvýrazněním vnitřní struktury jednotlivých problémů. Na Slovensku je výuce dějin 20. století věnován prostor v celém 9. ročníku a 8. ročník zabírá období od konce 17. do konce 19. století. Ve Finsku je problematika 19. a 20. století probírána v 7. –9. ročníku povinného vzdělávání. Ve spolkové zemi Berlín je poměr výuky dějin 20. století k ostatním obdobím těžko zjištělný, protože rámcové učební plány doporučují veškeré historické události vztahovat a porovnávat v rámci vyučování s aktuální situací a osobním životem žáků. Přímo dějinám 20. století je věnován 10. ročník a část ročníku 9. V případě skotského kurikula je dějepisný vzdělávací obsah vymezen prostřednictvím výstupů, jež preferují především aktivní využití vědomostí a dovedností žáků. Není nijak explicitně rozčleněn do tematických okruhů, ani nevymezuje konkrétní historická období. Žáci mají spíše hledat souvislosti a příčiny různých historických dějů a událostí, a to nejen v rámci Skotska, ale i mimo něj. Z uvedených výstupů se také nedá dovodit, jaký důraz se klade na dějiny 20. století.

Nedílnou součástí obsahu je požadavek na **osvojení metod a forem historické práce**. Ve většině dokumentů jsou přímo vyjmenovány metody a činnosti, které si žáci mají osvojit, např. práce s mapou; textová analýza, interpretace biografie, analýza knih pro mládež; interpretace obrazového materiálu, analýza historické karikatury; případová, průběhová a strukturální analýza; vytváření a řešení modelových situací, samostatné formulování problémů, vedení rozhovorů s pamětníky (oral history), shromažďování historického materiálu s tematikou regionálních a lokálních dějin, návštěvy historických míst a výstav, zpracování projektu, účast na žákovských soutěžích, prezentace výsledků práce atd.

V souvislosti s tím je zdůrazňováno, že modernizace obsahu musí být provázena modernizací metod a forem práce učitele. V řadě zemí jsou tyto metodicko-didaktické pokyny k dějepisnému vyučování součástí zvláštních metodických dokumentů (např. na Slovensku).

Kurikulární dokumenty mají v některých zemích (Dánsko, Skotsko, Švédsko) rámcový charakter a konkretizace **obsahu dějepisného vzdělávání je do značné míry ponechána na místních školských úřadech či přímo na školách**. Z této skutečnosti plynoucí rozdíly mezi jednotlivými školami, které u nás vzbuzují obavy, tedy reálně existují i ve sledovaných zemích a nejsou tam považovány za znepokojivé.

Ve snaze usnadnit učitelům výběr konkrétního učiva je v některých dokumentech uváděno tzv. základní (klíčové) učivo, tzn. neopominutelné události, jména a data (Berlín, Slovensko), příp. jsou vyznačeny povinné (povinně volitelné) tematické okruhy, z nichž učitel může a musí vybrat určitý počet (Berlín, Finsko, Slovensko), přičemž základním požadavkem pro výběr konkrétního učiva je **uplatňování důsledné a účelné práce s edukačním cílem a pochopení, jak je učivo konstruováno**.

## 5. Časová dotace dějepisného vzdělávacího obsahu

Zjistit na základě kurikulárních dokumentů **přesný časový prostor** pro výuku dějepisu ve sledovaných zemích **není z důvodu jeho neuvedení možné** (vyjma Slovenska – zde jsou prostřednictvím učebních plánů uvedeny základní týdenní časové dotace v jednotlivých ročnících, Dánska – ze zákona je stanovena celková roční časová dotace pro jednotlivé ročníky a Finska – zde jsou ve formě přílohy k národnímu kurikulu stanoveny minimální týdenní časové dotace pro vzdělávací etapy, ne však pro jednotlivé ročníky). V některých dokumentech je tak uváděna pouze základní (minimální či doporučená) časová dotace dějepisné výuky, která může být navyšována prostřednictvím disponibilních hodin, dějepisná tematika se může objevit ve volitelných předmětech, v projektech a blocích věnovaných integrované výuce apod.

S ohledem na výše popsanou situaci **nelze potvrdit ani vyvrátit u nás v současnosti v některých odborných kruzích rozšířené tvrzení o týdenní časové dotaci dějepisu v ČR jako o nejnižší v Evropě**.

## 6. Evaluační standardy pro dějepisné vzdělávání

Na Slovensku jsou centrálně stanoveny tzv. *Vzdělávací standardy* pro všechny povinné předměty, tj. i pro dějepis. Ve Finsku jsou evaluační standardy zpracovány pouze pro 6. a 9. ročník jako pro poslední ročníky jednotlivých vzdělávacích etap. Evaluace v Berlíně vychází z daných vzdělávacích standardů a požadavku pro získání konkrétních žákovských kompetencí. Ve zbývajících zemích nejsou v rámci dějepisného vzdělávání nastaveny závazné evaluační standardy.

## 7. Závěr – komparace zahraničních kurikul vybraných zemí s RVP ZV

Porovnáme-li výše popsaná zjištění s RVP ZV, můžeme dospět k následujícím tvrzením:

- RVP ZV vychází z obdobných zásad a principů jako sledované dokumenty.
- Všechny zahraniční kurikulární dokumenty mají obdobně jako RVP ZV rámcový charakter, ale jsou obvykle doplněny velmi podrobnými metodickými materiály, které učitelům poskytují návody, jak mají v konkrétní výuce postupovat.
- V zahraničních dokumentech je zřejmá tendence k překonávání izolovanosti poznatků získaných v jednotlivých oborech či předmětech. Integrace oborů nebo předmětů je pouze jednou z možností, jak tuto izolovanost překonat.
- Učební plány ve všech sledovaných zemích jsou velmi variabilní. Na základě sledovaných dokumentů nelze přesně a jednoznačně zjistit, jaký je skutečný časový prostor pro výuku dějepisu na jednotlivých školách, ale pravděpodobně se naše časová dotace pohybuje v průměru nebo lehce pod tímto průměrem.
- V RVP ZV chybí propracovanější struktura edukačních cílů. Mezi klíčovými kompetencemi, k jejichž formování jednotlivé vzdělávací obory přispívají svým nepominutelným a formulovaným dílem, a očekávanými výstupy z rámcově uvedeného učiva stojí pouze cíle vzdělávací oblasti. Chybí jasně formulované poslání vzdělávacího oboru (předmětu) Dějepis, vymezení jeho místa v soustavě oborů a přesnější struktura jeho cílů. Při formulaci očekávaných výstupů v RVP ZV bylo velmi dbáno na využívání aktivních sloves spojených s Bloomovou taxonomií edukačních cílů, což v zahraničních dokumentech není tak striktní.
- Jistá stručnost je charakteristická i pro obsah dějepisného učiva v RVP ZV
  - RVP ZV se nezabývá vzájemným vztahem mezi obecnými (světovými), národními, regionálními a lokálními dějinami. Bezkonfliktnost v této oblasti je pouze zdánlivá a bezproblémový není ani náš přístup k našim národním dějinám. Neujasněnost těchto vztahů a propagovaná multikulturní výchova mohou být zdrojem podstatných problémů nejen historicko-didaktického rázu.
  - V RVP ZV nikde není náležitě vysvětlena žádoucí tendence k překonávání výlučnosti politických dějin.
  - Formulace požadavků na nutnost osvojení si moderních didaktických postupů, metod a činností typických pro dějepis je nedostatečná a nedokonalá.
  - RVP ZV neobsahuje vysvětlení strukturace a konstrukce dějepisného učiva.

Zjištění ukazují na nutnost zabývat se novou konceptualizací školního dějepisu (na úrovni základního vzdělávání, ale i v gymnáziích), což se neobejde bez teoretických a komparativních studií. Dosud převládající pragmatismus totiž vede jen k formálním změnám a zbytečně nahrává sporným „metodickým“ inovacím. Bylo by tedy potěšitelné, kdyby toto zamyšlení vedlo ke zpřesnění koncepce dějepisného vzdělávání, ale i k práci na návazném vzniku dalších metodických materiálů sloužících ke vzdělávání učitelů a pro usnadnění nelehkého a odpovědného úkolu každodenní dějepisné výuky.

## Použité zdroje

### Literatura

Beneš, Zdeněk: Bilance, problémy, naděje. Výuka dějepisu v současném školském systému a její reforma. In IX. sjezd českých historiků, Pardubice, 6.–8. září 2006, svazek I. Ed. Z. Beneš; J. Pešek; P. Vorel. Vyd. Sdružení historiků České republiky: Pardubice – Praha – Ústí nad Labem 2007, s. 81–96.

Beneš, Zdeněk: Výzva, nebo destrukce? Česká kurikulární reforma a dějepis. *Pedagogika*, 2005, roč. 55, č. 1, s. 37–47.

Beneš, Zdeněk: *Historický text a historická kultura*. Karolinum : Praha 1995.

Hudecová, Dagmar: *Analýza dějepisných vzdělávacích programů ve vybraných státech Evropy a její výsledky*. Vyd. Univerzita Karlova v Praze, Pedagogická fakulta : Praha 2006.

Národní program rozvoje vzdělávání v České republice (Bílá kniha). Tauris : Praha 2001.

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Výzkumný ústav pedagogický v Praze : Praha 2005.

Ucelená řada sborníků ze seminářů pořádaných MŠMT „Historie a škola I.–VII.“

### Odkazy na kurikulární dokumenty vybraných zemí

Maďarské národní kurikulum (National Core Curriculum, 2007)

<http://www.nefmi.gov.hu/english/hungarian-national-core>

Organizace vzdělávacího systému v Maďarsku, 2007/8

[http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase\\_full\\_reports/HU\\_EN.pdf](http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/HU_EN.pdf)

Minimální povinná časová dotace pro 5.–8. ročník (Maďarsko)

<http://www.inca.org.uk/1499.html>

Kurikulum pro povinnou školní docházku, předškolní ročník a centra volného času – Švédsko

<http://www.skolverket.se/sb/d/193/url/0068007400740070003a002f002f0077007700770034002e0073006b006f006c007600650072006b00650074002e00730065003a0038003000380030002f00770074007000750062002f00770073002f0073006b006f006c0062006f006b002f0077007000750062006500780074002f0074007200790063006b00730061006b002f005200650063006f00720064003f006b003d0031003000370030/target/Record%3Fk%3D1070>

Učební plány: povinná školní docházka – Švédsko

<http://www3.skolverket.se/ki/eng/comp.pdf>

Státní vzdělávací program – Slovensko

<http://www1.statpedu.sk/sk/filemanager>

Národní kurikulum pro základní vzdělávání (National Core Curriculum for Basic Education) 2004 –  
Finsko

[http://www.oph.fi/english/education/basic\\_education](http://www.oph.fi/english/education/basic_education)

Časová dotace vyučovacích hodin pro primární vzdělávání – Finsko

[http://www.oph.fi/download/47674\\_core\\_curricula\\_basic\\_education\\_5.pdf](http://www.oph.fi/download/47674_core_curricula_basic_education_5.pdf)

Organizace vzdělávacího systému ve Finsku, 2008/9

[http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase\\_full\\_reports/FI\\_EN.pdf](http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/FI_EN.pdf)

Kurikulární dokumenty – Dánsko

[www.eng.umv.dk](http://www.eng.umv.dk)

Kurikulární dokumenty – Skotsko

<http://www.ltscotland.org.uk>



## Přílohy č. 1–7 – přehledné tabulky se souhrnnými údaji o vybraných zemích

### Příloha č. 1 – Dějepisný vzdělávací obsah v kurikulu pro povinné vzdělávání – Dánsko

1. Začlenění dějepisného vzdělávacího obsahu v kurikulu	<p>V Dánsku se povinně vzdělávají děti od 6 let do věku 16 let. Toto vzdělávání probíhá většinou v tzv. Folkeskole, kterou v Dánsku navštěvuje více jak 80 % dětí. Folkeskole tvoří jeden ročník předškolního vzdělávání a devět ročníků primárního a nižšího sekundárního vzdělávání (tedy je vlastně desetileté) – viz internetové stránky dánského ministerstva školství v angličtině: <a href="http://www.eng.umv.dk/">www.eng.umv.dk/</a>.</p> <p>Zákon o Folkeskole stanoví tři tzv. předmětové oblasti (subject areas), které jsou v primárním a nižším sekundárním vzdělávání povinné pro všechny žáky. Těmito předmětovými oblastmi jsou:</p> <p>Humanitní předměty, Praktické/kreativní předměty a Přírodovědné předměty. Předmět s názvem Historie je vyjádřením dějepisného obsahu v dánském povinném vzdělávání a je zařazen mezi Humanitní předměty:</p> <p><a href="http://www.eng.uvm.dk/Uddannelse/Primary%20and%20Lower%20Secondary%20Education/The%20Folkeskole/Subjects%20Curriculum.aspx">http://www.eng.uvm.dk/Uddannelse/Primary%20and%20Lower%20Secondary%20Education/The%20Folkeskole/Subjects%20Curriculum.aspx</a></p> <p>Předmět Historie musí být zařazen v povinném vzdělávání pro všechny žáky v primárním a nižším sekundárním vzdělávání od 3. ročníku do 9. ročníku, a to v každém ročníku.</p>
2. Cíle dějepisného vzdělávání	<p>Zákon o Folkeskole dává ministrowi školství oprávnění stanovit z centrální úrovně směrnice a cíle týkající se vzdělávání a týkající se také koncových cílů povinných předmětů v povinném vzdělávání i specifických cílů těchto předmětů v jednotlivých ročnících. Koncové a ročníkové cíle předmětů pak definují národní cíle pro výuku uvedených předmětů. Tyto národní cíle zajišťují, že žáci získávají patřičné vědomosti a dovednosti v daném předmětu na konci jejich programu vzdělávání i na konci příslušného ročníku. Popis cílů každého předmětu je k dispozici na adrese <a href="http://www.faellesmaal.uvm.dk/">http://www.faellesmaal.uvm.dk/</a>, avšak pouze v dánštině.</p>
3. Obsah a tematické okruhy dějepisného vzdělávání	<p>Dánské ministerstvo školství vydává určitá obsahová metodická doporučení, jak dosáhnout koncových i ročníkových cílů v povinných předmětech. Tato doporučení však nejsou pro místní školské úřady ani pro jednotlivé školy závazná. Jsou k dispozici opět pouze v dánštině.</p>
4. Časová dotace dějepisného vzdělávacího	<p>Ze zákona je stanovena celková roční časová dotace pro jednotlivé ročníky takto: 3. ročník: 30 h; 4. ročník: 60 h; 5. ročník: 30 h; 6.–8. ročník: v každém z nich po 60 h; 9. ročník: 30 h. (Časové údaje jsou zde v hodinách, h = 60 min. Vyučovací hodiny (lekce) jsou ale v Dánsku, jako u nás, 45minutové.)</p>

obsahu	
5. Evaluační standardy	Pro předmět Historie nebyly žádné evaluační standardy stanoveny. Blíže ještě k tomuto bodu viz komentář pod tabulkou.

### Komentáře k jednotlivým bodům tabulky:

ad 1) Vedle Folkeskole, která je veřejnou školou a kterou navštěvuje 88 % dětí, existují v Dánsku ještě školy soukromé a tzv. Mezinárodní základní školy (International Basic Schools), které jsou též soukromé, ale je na nich vyučovacím jazykem jiný jazyk než dánština. Poslední dva uvedené druhy škol zde nejsou uvažovány.

ad 2) Jako část procesu hodnocení žákova učení byly v Dánsku zavedeny povinné národní testy. Přitom žáci musí absolvovat následující národní testy:

- z dánštiny ve 2., 4., 6. a 8. ročníku;
- z angličtiny v 7. ročníku;
- z matematiky ve 3. a 6. ročníku;
- z geografie v 8. ročníku;
- z biologie v 8. ročníku;
- z fyziky/chemie v 8. ročníku.

Z historie (dějepisu), jak je vidět, se národní testování neprovádí.

### Shrnutí:

- Dějepisný obsah vzdělávání je určen pro všechny žáky v povinném vzdělávání.
- Cíle dějepisného vzdělávání jsou stanoveny z úrovně ministerstva školství obecně, a to jak koncové cíle pro závěr povinného vzdělávání, tak cíle za jednotlivé ročníky. Vyjádření těchto cílů je však k dispozici pouze v dánštině.
- Konkrétní vzdělávací obsah předmětu Historie, doporučovaný v metodických materiálech ministerstva školství, není pro školy závazný. Pokud si ho ale takto škola zvolí a je schválen místním školským úřadem, pro školu se závazným stává.
- Časová dotace je ze zákona určena pro jednotlivé ročníky povinného vzdělávání celkově pro školní rok.
- Evaluační standardy nejsou pro předmět Historie stanoveny.

**Zdroje:** [www.eng.umv.dk](http://www.eng.umv.dk)

## Příloha č. 2 – Dějepisný vzdělávací obsah v kurikulu pro povinné vzdělávání – Německo, Berlín

<p>1. Začlenění dějepisného vzdělávacího obsahu v kurikulu</p>	<p>Stálá konference ministrů Německa (Sekretariat der Ständigen Konferenz der Kultusminister der Länder in der Bundesrepublik Deutschland) neudává v rámci domluvy o společném vzdělávacím standardu primárního stupně vzdělávání a sekundárního stupně vzdělávání I pro veškeré spolkové země žádný závazný předpis, který by se týkal přímo dějepisného vzdělávání. Vzdělávací standardy Stálé konference ministrů Německa se vztahují ke všeobecným vzdělávacím cílům.</p> <p>V Rámcovém učebním plánu pro základní školu (Rahmenlehrplan Grundschule) spolkové země Berlín a Brandenburg pro předmět Dějepis (Geschichte) je formulován vzdělávací standard, jenž udává, které kompetence mají žákyně a žáci získat v daném předmětu do konce vzdělávání na základní škole, tedy v 6. ročníku. Na rámcový učební plán navazuje dále školní kurikulum.</p> <p>Rámcový učební plán pro sekundární stupeň I (ročníky 7 – 10) spolkové země Berlín pro předmět Dějepis (Rahmenlehrplan für die Sekundarstufe I, Geschichte) udává dějepisné vzdělávací standardy 7./8. a 9./10. ročníku hlavní školy, reálné školy, obecné školy, gymnázia (Hauptschule, Realschule, Gesamtschule, Gymnasium). Na rámcový učební plán navazuje školní kurikulum.</p>
<p>2. Přínos a cíle dějepisného vzdělávání</p>	<p>Přínos oboru Dějepis pro všeobecné vzdělávání na ZŠ je formulován na základě kategorií (viz komentář). Cíle dějepisného vzdělávání na konci vzdělávání na ZŠ jsou definovány na základě kompetencí a standardu Rámcového učebního plánu pro ZŠ (viz komentář).</p> <p>Cílem dějepisného vzdělávání Rámcového učebního plánu pro sekundární stupeň I je rozvoj dílčích oborových kompetencí, historického myšlení a hodnocení. Jedná se o schopnosti analýzy a vědomí historických věcných obsahů, schopnosti výkladu historických souvislostí a procesů, stejně tak jako pochopení historického diskurzu a vlivu historie na současnost i budoucnost. Přínos dějepisného vzdělávání je definován v Rámcovém učebním plánu pro sekundární stupeň I na základě dílčích oborových kompetencí a jejich podílu na utváření kompetencí všeobecného vzdělávání (viz komentář). Tyto dílčí oborové kompetence jsou základem taktéž vzdělávacích standardů tří úrovní obtížnosti (základní pro školu hlavní a obecnou – kurzy G/A, střední pro školu reálnou a obecnou – kurzy E a rozšířený standard pro gymnázium a školu obecnou – kurzy F).</p>
<p>3. Obsah a tematické okruhy dějepisného vzdělávání</p>	<p>Rámcový učební plán ZŠ předepisuje obsahy dějepisného vzdělávání v ročnících 5. a 6. Obsahy jsou formulovány v rámci čtyř tematických okruhů (viz komentáře).</p>

	Tematické okruhy Rámcového učebního plánu sekundárního stupně I se podílí asi 60 % na vyučování, ostatní témata jsou volitelná (viz komentáře).
4. Časová dotace dějepisného vzdělávacího obsahu	Časová dotace dějepisného vzdělávacího obsahu není uvedena v rámcových učebních plánech.
5. Evaluační standardy	Rámcový učební plán pro ZŠ umožňuje různé formy hodnocení procesů učení a žákovských výsledků, normou pro posuzování dosažených výsledků je však daný vzdělávací standard. Hodnocení výsledků dějepisného vzdělávání v rámci Rámcového učebního plánu sekundárního stupně I se odvíjí od diferencovaného stupně daného standardu.

### Komentáře k vybraným částem:

ad 2) Přínos oboru Dějepis pro všeobecné vzdělávání na ZŠ spočívá v:

- využití původních osobních zkušeností žákyň a žáků při chápání pojmu času;
- rozvoji historického myšlení a vědomí dějinnosti;
- porozumění dějinám v rámci dané historicko-kulturní perspektivy;
- nacházení historicko-kulturních souvislostí a osvětlení smyslu a zájmových konfliktů v dějinách;
- přiblížení dějin na základě osobní intence a narativním způsobem;
- rozvoji historického vědomí, které jsou žákyňe a žáci schopni operativně využívat v různých kontextech;
- přispění k tvorbě klíčových kompetencí: věcných, metodických, sociálních a personálních.

Cíle dějepisného vzdělávání zanesené ve vzdělávacím standardu Rámcového učebního plánu pro ZŠ:

Žákyňe a žáci:

- vysvětlí, na jaké tradici se zakládá náš současný život;
- popíší životní situace lidí v minulosti a porovnájí je se svou situací;
- osvětlí, v čem se podobaly problémy lidí v minulosti problémům současným;
- popíší, jak řešili lidé v rámci daných podmínek v minulosti problémy,
- vysvětlí rozdílné perspektivy a zájmy, které vedly k jednání v určitém kontextu;
- formulují své první poznatky na téma ovlivnitelnost dění na základě jednání člověka;

- porozumí různým zdrojům poznatků (obrazovým, písemným, věcným);
- porozumí odborným textům a pojmům;
- rekonstruuji ze srozumitelných zdrojů historické věcné obsahy, rozpoznají jejich význam a na základě formulovaných otázek si vytváří své hodnotové soudy;
- pojmenovávají mezi věcnými obsahy kauzální vztahy a tvoří časoprostorový systém;
- využívají různé metody a pracovní postupy za účelem rekonstrukce minulosti, její hodnocení a prezentace, prezentace řešení v rámci týmu;
- získají samostatně a v rámci skupinové práce informace k danému historickému tématu a prezentují toto téma se zaměřením ke konkrétnímu adresátu;
- diskutují a ověřují výsledky práce a vyučování ve skupině, s ostatními;
- dokumentují svůj postup učení a hodnotí výsledky učení.

Jako dílčí oborové kompetence Rámcového učebního plánu pro sekundární stupeň I jsou uvedeny kompetence výkladu a analýzy, metodická kompetence, kompetence hodnocení a orientace.

ad 3) Rámcový učební plán ZŠ obsahy dějepisebního vzdělávání formuluje v rámci čtyř tematických okruhů:

- Na stopě nejstarších civilizací,
- Velké říše a jejich kultury v oblasti Středomoří,
- Mezi antikou a středověkem,
- Z dějin evropského středověku.

Tematické oblasti dějepisebního vzdělávání Rámcového učebního plánu pro ZŠ Berlína jsou dále konkrétně strukturovány.

Tematické okruhy Rámcového učebního plánu sekundárního stupně I:

- Ročníky 7/8 témata Od středověku k industrializaci (Život ve středověku, Víra a moc ve středověku, Průlom do nového světa, Vláda a legitimace, Industrializace a společenské proměny);
- Ročníky 9/10 témata Od císařství do současnosti (Císařství, Demokracie a diktatura, Konfrontace mocenských bloků a německá otázka, Aktuální světové problémové oblasti).

ad 5) Pedagožkám a pedagogům jsou v Rámcovém učebním plánu pro ZŠ spolkové země Berlín nabídnuty např. následující možnosti hodnocení:

- ústní, písemné;
- bodové, kontinuální;

- individuální, skupinové;
- standardizované a individuální.

Chyba je v rámci vyučovacích procesů chápána jako jejich přirozená součást. Stejně tak jako součástí vyučování je formulováno i hodnocení bez využívání známkování, tedy např. slovní a písemné hodnocení, návody a komentáře, hodnotící zprávy. Hodnocení má sloužit jako kontinuální zpětná vazba žákyním a žákům, učitelkám a učitelům.

### Shrnutí:

- Povinná školní docházka ve spolkové zemi Berlín trvá 10 let (§42 Berliner SchulG).
- Dějepisný obsah vzdělávání je začleněn do rámcových vzdělávacích plánů spolkové země Berlín.
- Cíle dějepisného vzdělávání jsou definovány ve formě vzdělávacího standardu a dílčích oborových kompetencí.
- Rámcové vzdělávací plány spolkové země Berlín určují vzdělávací obsah i tematické okruhy dějepisného vzdělávání, zároveň však ponechávají prostor pro volitelná témata.
- Časová dotace v učebních plánech není určena.
- Evaluace vychází z daných vzdělávacích standardů a požadavku získání konkrétních žákovských kompetencí.
- Poměr dějin 20. století k ostatním okruhům je těžko zjištělný, protože rámcové učební plány doporučují veškeré historické události vztahovat a porovnávat v rámci vyučování s aktuální situací a osobním životem žákyň a žáků. Přímo dějinám 20. století je pak věnován ročník 10 a částečně ročník 9.

### Zdroje:

Rámcový učební plán pro základní školu (Rahmenlehrplan Grundschule) spolkové země Berlín a Brandenburg pro předmět Dějepis (Geschichte)

[http://www.berlin.de/imperia/md/content/sen-bildung/schulorganisation/lehrplaene/gr\\_gesch\\_1\\_6.pdf?start&ts=1245159488&file=gr\\_gesch\\_1\\_6.pdf](http://www.berlin.de/imperia/md/content/sen-bildung/schulorganisation/lehrplaene/gr_gesch_1_6.pdf?start&ts=1245159488&file=gr_gesch_1_6.pdf)

Rámcový učební plán pro sekundární stupeň I (ročníky 7–10) spolkové země Berlín pro předmět Dějepis (Rahmenlehrplan für die Sekundarstufe I, Geschichte)

[http://www.berlin.de/imperia/md/content/sen-bildung/schulorganisation/lehrplaene/sek1\\_geschichte.pdf?start&ts=1245159489&file=sek1\\_geschichte.pdf](http://www.berlin.de/imperia/md/content/sen-bildung/schulorganisation/lehrplaene/sek1_geschichte.pdf?start&ts=1245159489&file=sek1_geschichte.pdf)

### Příloha č. 3 – Dějepisný vzdělávací obsah v kurikulu pro povinné vzdělávání – Finsko

<p>1. Začlenění dějepisného vzdělávacího obsahu v kurikulu</p>	<p>Dějepisný vzdělávací obsah je ve finském národním kurikulu (National Core Curriculum for Basic Education, 2004) začleněn jako samostatný vzdělávací obor, který je vyučován v 5. – 9. ročníku. Jednotlivé vzdělávací obory (oblasti) jsou v národním kurikulu rozděleny do tzv. vzdělávacích etap zahrnujících několik ročníků. V případě vzdělávacího oboru Dějepis je výuka rozčleněna do dvou vzdělávacích etap (1. etapa: 5. – 6. ročník, 2. etapa: 7. – 9. ročník).</p>
<p>2. Cíle dějepisného vzdělávání</p>	<p>Cíle dějepisného vzdělávání jsou součástí finského národního kurikula pro základní vzdělávání (National Core Curriculum for Basic Education, 2004)  <a href="http://www.oph.fi/english/publications/2009/national_core_curricula_for_basic_education">http://www.oph.fi/english/publications/2009/national_core_curricula_for_basic_education</a></p> <p>5. – 6. ročník:  <u>Cíle</u>  <u>Žáci:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• porozumí tomu, že historické informace sestávají z interpretací historiků, které se mohou měnit podle toho, jaké nové zdroje či metody se při dalších šetřeních objeví</li> <li>• porozumí různým způsobům členění historie do jednotlivých historických období; budou správně používat koncept pravěku, starověku, středověku, moderní doby</li> <li>• se naučí rozpoznávat změny v historii vlastní rodiny a popsat změny, jako např. vznik zemědělství, které měly zásadní vliv na lidský život</li> <li>• se naučí prostřednictvím příkladů identifikovat historické souvislosti</li> <li>• se naučí prezentovat důvody historických změn</li> </ul> <p>7. – 9. ročník  <u>Cíle</u>  <u>Žáci:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• se naučí získávat a používat informace z oblasti historie</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• se naučí používat různé zdroje, porovnávat je a vytvářet si vlastní názory na základě těchto zdrojů</li> <li>• porozumí tomu, že informace z oblasti historie mohou být interpretovány různými způsoby</li> <li>• budou umět vysvětlit záměry a výsledky lidské činnosti</li> <li>• se naučí hodnotit alternativy řešení do budoucnosti</li> </ul>
<p>3. Obsah a tematické okruhy dějepisu vzdělávání</p>	<p>Vzdělávací obsah a tematické okruhy dějepisu vzdělávání pro 5.–6. ročník:</p> <p>Historické poznání a rodinné kořeny</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Rodinná historie a domovský region</li> <li>• Interpretace významu historické paměti, spisů, předmětů, symbolů a člověkem vytvořeného (umělého) prostředí</li> </ul> <p>Pravěk, starověk a první vyspělé kultury</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Životní podmínky lidí doby kamenné a změny těchto podmínek v souvislosti s vynálezem bronzu a železa</li> <li>• Vliv počátku zemědělství, vzniku států a vynálezu psaní na lidský život</li> </ul> <p>Vznik evropské civilizace</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Společnost a kultura starověkých Athén a Říma</li> <li>• Odras antiky v současné Evropě</li> </ul> <p>Středověk</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Dopady náboženství na lidský život; nerovné sociální postavení lidí</li> <li>• Přepadení Finska Švédskem</li> </ul> <p>Počátek moderní doby</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Změny v evropských hodnotách a pojetí světa na konci středověku: renesanční umění, náboženská reformace</li> </ul> <p>Finsko jako součást švédského království</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Život králových poddaných a život obyvatel mocného státu</li> </ul>



	<ul style="list-style-type: none"> <li>• Rozkvět finské kultury</li> </ul> <p>Svoboda vítězí</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Vlivy Francouzské revoluce</li> </ul> <p>Navíc jedno z následujících témat, které je přezkušováno za období od pravěku až do 19. století:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>a) Mimoevropské vyspělé kultury</li> <li>b) Vývoj obchodu</li> <li>c) Vývoj kultury</li> <li>d) Rozvoj prostředků mobility a dopravy</li> <li>e) Demografické změny</li> </ol> <p>Vzdělávací obsah a tematické okruhy dějepisného vzdělávání pro 7. – 9. ročník</p> <p>Nacionalismus a život v 19. století</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Život v 19. století ve Finsku</li> <li>• Hlavní politické změny na začátku 19. století a vlivy nacionalismu v Evropě</li> <li>• Kultura jako zrcadlo nacionalismu ve Finsku</li> </ul> <p>Průmyslová revoluce</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Industrializace a její vliv na životy lidí</li> <li>• Urbanizace</li> </ul> <p>Období změn ve Finsku</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Rozpad třídní společnosti</li> <li>• Rusifikace Finska a odpor vůči rusifikaci</li> </ul> <p>Od velmocenského soupeření k 1. světové válce a jejím následkům</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Imperialismus, jeho vliv na evropské velmoci a kolonie</li> </ul>
--	---

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• 1. světová válka; její příčiny a následky</li> <li>• Příčiny pádu ruské říše; revoluce 1917</li> <li>• Dosažení nezávislosti Finska a finská občanská válka</li> </ul> <p>Hospodářská krize a období totalitarismu</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Světová hospodářská krize a její vliv na Evropu</li> <li>• Život v demokracii a diktatuře</li> </ul> <p>2. světová válka</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• 2. světová válka; její příčiny a následky</li> <li>• Finsko ve 2. světové válce; poválečné zotavení</li> </ul> <p>Finsko od 50. let do současnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Transformace ekonomické struktury a její vliv na životy lidí</li> <li>• Budování finského sociálního státu</li> </ul> <p>Od východozápadních konfliktů k severojižní konfrontaci</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Studená válka</li> <li>• Rozpad světa na chudé a bohaté státy, následné problémy</li> </ul> <p>Život na konci 19. století a začátek 20. století</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• Vznik západní konzumní společnosti a její vliv na prostředí a životy lidí</li> <li>• Vývoj hromadných sdělovacích prostředků</li> </ul> <p>Navíc jedno z následujících témat, které je přezkušováno za období od 19. století až do současnosti:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>a) jedna mimoevropská kultura</li> <li>b) vývoj rovnostářství</li> <li>c) vývoj kultury</li> </ol>
--	---

	<p>d) rozvoj technologie – rozvoj mobility a dopravy</p> <p>e) rozpad Evropy a její znovusjednocení</p>
4. Časová dotace dějepisného vzdělávacího obsahu	<p>Pro jednotlivé vzdělávací etapy je stanovena minimální celková časová dotace, která je vyjádřena prostřednictvím týdenní dotace za rok. Jedná se o minimální počet hodin, které je třeba pravidelně v každém týdnu vyučovat v rámci ročníků, jež spadají do dané etapy. Délky etap se u jednotlivých vzdělávacích oborů (oblastí) liší. Pro vzdělávací etapu (5. – 6. ročník) dějepisného vzdělávání je stanovena časová dotace 3 hodiny za týden, pro vzdělávací etapu (7. – 9. ročník) 5 hodin za týden. O tom, jakým způsobem je množství těchto hodin rozděleno mezi jednotlivé ročníky, rozhodují orgány místní správy anebo školy.</p> <p><a href="http://www.oph.fi/download/47491_Distribution_of_lesson_hours_in_basic_education_2001.pdf">http://www.oph.fi/download/47491_Distribution_of_lesson_hours_in_basic_education_2001.pdf</a></p>
5. Evaluační standardy	<p>Na konci vzdělávací etapy (6. ročník) následuje popis dobrého výkonu, na konci posledního závěrečného ročníku (9. ročník) kritéria pro závěrečné hodnocení. Popis dobrého výkonu i kritéria pro závěrečné hodnocení jsou formulována prostřednictvím jasné a podrobné specifikace toho, čeho má žák v dané etapě v rámci daného vzdělávacího oboru (oblasti) dosáhnout.</p> <p>Popis dobrého výkonu na konci 6. ročníku</p> <p>Získávání informací o minulosti</p> <p>Žáci budou:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• znát, jak rozeznat skutečnost od přesvědčení</li> <li>• vědět, jak odlišit zdroj od interpretace zdroje</li> </ul> <p>Porozumění historickým faktům</p> <p>Žáci budou:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• vědět, že minulost může být rozdělena na různá období (chronologicky); schopni vyjmenovat charakteristické znaky typické pro jednotlivé společnosti a období</li> <li>• rozpoznají souvislosti mezi událostmi z jednoho období v období dalším a pochopí, že změna neznamená to samé jako pokrok a neznamená stejnou věc z pohledu různých lidí a skupin</li> </ul>

	<ul style="list-style-type: none"> <li>• umět sami sebe zasadit do kontextu vývoje člověka, který pochází z minulosti: vědět, jak vysvětlit, proč lidé z různých období přemýšleli a konali jinými způsoby, a znát význam vztahu příčiny a následku</li> </ul> <p>Aplikování historického poznání</p> <p>Žáci budou:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• vědět, jak prezentovat zprávu vysvětlující události nebo nějaký jev z hlediska někoho jiného</li> <li>• znát, že nějaké věci mohou být interpretovány různými způsoby; schopni vysvětlit, proč se něco stalo právě takovým způsobem</li> </ul> <p>Kritéria pro závěrečné hodnocení na konci 9. ročníku</p> <p>Získávání informací o minulosti</p> <p>Žáci budou:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• vědět, jak rozlišit mezi faktory, které vysvětlují podstatu a faktory podružnými</li> <li>• schopni číst a interpretovat různé zdroje</li> </ul> <p>Porozumění historickým faktům</p> <p>Žáci budou:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• schopni umístit události předmětu studia do časového kontextu a chronologicky za sebou</li> <li>• umět vysvětlit, proč v některých oblastech života lidé dříve jednali jinak než dnes</li> <li>• vědět, jak prezentovat příčiny historických událostí a souvislosti mezi nimi</li> </ul> <p>Aplikování historického poznání</p> <p>Žáci budou:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• schopni odpovědět na otázky o minulosti prostřednictvím informací, které obdrželi z různých zdrojů, včetně informací, které získali použitím moderních technologií</li> <li>• schopni formulovat své vlastní odůvodněné názory o událostech a faktech a zhodnotit je</li> </ul>
--	---

### **Komentáře k jednotlivým částem:**

Povinné vzdělávání ve Finsku začíná v roce, kdy dítě dosáhne věku 7 let. Devítileté základní všeobecné vzdělávání probíhá do 16 let věku žáka, v případě zájmu lze studium o jeden rok prodloužit. Desátý ročník navštěvují přibližně 3 % žáků. Po ukončení základního vzdělávání mohou žáci přecházet na vyšší stupeň vzdělávání, kde volí mezi všeobecným středním vzděláním a odborným vzděláním s praxí. Studium trvá 3 roky, z odůvodnitelných příčin může být prodlouženo až na 4 roky.

### **Shrnutí:**

- Dějepisný vzdělávací obsah je součástí finského národního kurikula pro povinné vzdělávání a tvoří samostatný vzdělávací obor.
- Cíle dějepisného vzdělávání jsou v kurikulu určeny pro konkrétní vzdělávací etapy – 5. – 6. ročník a 7. – 9. ročník.
- Obsah a tematické okruhy jsou v kurikulu opět členěny podle vzdělávacích etap (5. – 6. ročník, 7. – 9. ročník)
- Vymezení časové dotace je obsaženo v příloze na konci kurikula, časová dotace je stanovena pro vzdělávací etapy, ne jednotlivé ročníky, a udává minimální počet vyučovacích hodin za týden, které mají být ve výuce vzdělávacího oboru odučeny.
- Evaluační standardy jsou vypracovány pro 6. ročník a 9. ročník (poslední ročníky vzdělávacích etap).
- Obsah a tematické okruhy zaměřené na dějiny 20. století jsou předmětem studia ve vzdělávací etapě 7. – 9. ročníku.

### **Zdroje:**

Národní kurikulum pro základní vzdělávání – National Core Curriculum for Basic Education 2004

[http://www.oph.fi/english/education/basic\\_education](http://www.oph.fi/english/education/basic_education)

Časová dotace vyučovacích hodin pro primární vzdělávání

[http://www.oph.fi/download/47674\\_core\\_curricula\\_basic\\_education\\_5.pdf](http://www.oph.fi/download/47674_core_curricula_basic_education_5.pdf)

Organizace vzdělávacího systému ve Finsku, 2008/09

[http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase\\_full\\_reports/FI\\_EN.pdf](http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/FI_EN.pdf)

#### Příloha č. 4 – Dějepisný vzdělávací obsah v kurikulu pro povinné vzdělávání – Maďarsko

1. Začlenění dějepisného vzdělávacího obsahu v kurikulu	Dějepisný vzdělávací obsah je v maďarském národním kurikulu (National Core Curriculum, 2007) začleněn jako samostatný vzdělávací obor, který je vyučován v 5. –8. ročníku. Výuka dějepisu probíhá od 5. ročníku do 8. ročníku.
2. Cíle dějepisného vzdělávání	V anglické verzi kurikula nejsou uvedeny.
3. Obsah a tematické okruhy dějepisného vzdělávání	V anglické verzi kurikula nejsou uvedeny.
4. Časová dotace dějepisného vzdělávacího obsahu	Časová dotace pro výuku dějepisu je stanovena minimálním počtem hodin, které musí učitel v daných ročnících dějepisu odučit. Pro jednotlivé ročníky (5. –8.) se jedná o časovou dotaci 74 vyučovacích hodin dějepisu za rok.
5. Evaluační standardy	V anglické verzi kurikula nejsou uvedeny.

#### Komentáře k jednotlivým částem:

Povinné vzdělávání v Maďarsku trvá 12 let. Děti začínají navštěvovat školu ve věku 6 let, od tohoto věku se účastní primárního vzdělávání, které je podobně jako v českém vzdělávacím systému děleno na 1. a 2. stupeň. V Maďarsku 1. stupeň označuje 1. – 4. ročník, 2. stupeň 5. –8. ročník. Vzhledem k tomu, že nebylo možné zjistit z dostupných kurikulárních dokumentů veškeré požadované informace, byly zaslány na příslušné instituce (Ministerstvo školství, Evropská asociace pedagogů dějepisu) dotazy týkající se dějepisného vzdělávání, které do termínu stanoveného pro odevzdání úkolu nebyly zodpovězeny.

#### Shrnutí:

- Dějepisný vzdělávací obsah je součástí maďarského národního kurikula pro povinné vzdělávání a tvoří samostatný vzdělávací obor.
- Časová dotace je stanovena minimálním počtem hodin, které musí učitel za daný rok v 5. –8. ročníku odučit.

**Zdroje:**

Maďarské národní kurikulum (National Core Curriculum, 2007)

<http://www.nefmi.gov.hu/english/hungarian-national-core>

Organizace vzdělávacího systému v Maďarsku, 2007/08

[http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase\\_full\\_reports/HU\\_EN.pdf](http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/eurybase/eurybase_full_reports/HU_EN.pdf)

Minimální povinná časová dotace pro 5. – 8. ročník (Maďarsko)

<http://www.inca.org.uk/1499.html>

### Příloha č. 5 – Dějepisný vzdělávací obsah v kurikulu pro povinné vzdělávání – Skotsko

<p>1. Začlenění dějepisného vzdělávacího obsahu v kurikulu</p>	<p>Za východiskový dokument pro analýzu začlenění dějepisného vzdělávacího obsahu v kurikulu zde bereme v současné době ve Skotsku nově zaváděné národní skotské kurikulum: Kurikulum pro nejvyšší kvalitu (Curriculum for Excellence – dále jen CfE - <a href="http://www.ltscotland.org.uk/curriculumforexcellence/">www.ltscotland.org.uk/curriculumforexcellence/</a>). CfE je v části, která se týká vzdělávacího obsahu, rozčleněno na osm tzv. kurikulárních oblastí (curricular areas – odpovídají v zásadě našim vzdělávacím oblastem v RVP), z nichž jedna se nazývá Sociální studia (Social studies). A jeden její předmět (subject – což odpovídá vzdělávacímu oboru vzdělávací oblasti u nás) nazvaný Lidé, minulé události a společnosti (People, past events and societies) je možno považovat za vyjádření dějepisného obsahu v CfE</p>
--	---



<p>2. Cíle dějepisného vzdělávání</p>	<p>Obecné cíle dějepisného vzdělávacího obsahu, jak je vidět z následujícího, jsou součástí obecných cílů ke kurikulární oblasti Sociální studia. Každá kurikulární oblast obsahuje segment, který se nazývá Zkušenosti a výstupy (Experiences and outcomes) a v něm jsou hned na jeho začátku zformulována tvrzení (viz dole), jež můžeme považovat za vyjádření obecných cílů dané kurikulární oblasti (odpovídá to přibližně našemu Cílovému zaměření oblasti v RVP ).</p> <p>(Překlad) Sociální Studia Zkušenosti a výstupy</p> <p>Učení v Sociálních studiích mně umožní:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>• rozvinout porozumění historii, tradici a kultuře Skotska a ocenit místní a národní odkaz v rámci světa</li> <li>• rozšířit si porozumění světu učním se o lidských aktivitách a úspěších v minulosti i současnosti</li> <li>• rozvinout porozumění hodnotám, věrám a kulturám u sebe i u ostatních</li> <li>• rozvinout porozumění principům demokracie a občanstvím prostřednictvím kritického a nezávislého myšlení</li> <li>• hodnotit různé typy zdrojů a důkazů</li> <li>• učit se jak nalézat, zkoumat a propojovat období, lidi a události v čase a místě</li> <li>• učit se jak nalézat, zkoumat a propojovat lidi a místa lokálně i pro vzdálenější oblasti</li> <li>• zapojovat se do aktivit, které podporují postoje k podnikavosti</li> <li>• rozvinout porozumění představám, které stimulují podnikání a ovlivňují byznys</li> <li>• vytvořit pevné základy pro celoživotní učení a další specializované studium a povolání.</li> </ul>
<p>3. Obsah a tematické okruhy dějepisného vzdělávání</p>	<p>Obsah dějepisného vzdělávání je tvořen <i>předmětem</i> (subjekt) <i>Lidé, minulé události a společnosti</i> (viz výše). Obsah je pak vyjadřován pomocí <i>výstupů</i> (outcomes), které jsou formulovány pro určité věkové kategorie, a to na poměrně obecné úrovni. Obsah není nijak členěn do jednotlivých témat či historických období, jak je tomu u nás. Ukázka způsobu vymezení dějepisného obsahu prostřednictvím výstupů je uvedena v komentáři k obsahu dole pod tabulkou (ad 3). Celý obsah dějepisného vzdělávání vyjádřený prostřednictvím výstupů lze pak nalézt na adrese: <a href="http://www.ltscotland.org.uk/Images/social_studies_experiences_outcomes_tcm4-">http://www.ltscotland.org.uk/Images/social_studies_experiences_outcomes_tcm4-</a></p>

	<a href="#">539922.doc</a>
4. Časová dotace dějepisného vzdělávacího obsahu	Časová dotace pro dějepisné vzdělávání není v kurikulu určena.
5. Evaluační standardy	V kurikulu nejsou stanoveny žádné závazné evaluační standardy jako takové přímo pro dějepisné vzdělávání. Obsah je však určen prostřednictvím výsledků vzdělávání (learning outcomes – viz výše), které je možné považovat za určité vyjádření evaluačních standardů (ukázka viz Komentáře ad 3).

### Komentáře k jednotlivým bodům v tabulce:

ad 1. Upozorníme, že pokud jde o národní kurikulum CfE, toto kurikulum není pro školy ze zákona povinné (závazné) a školy se jím nemusejí nutně řídit. (Pravdou však ale je, že ho většina škol zavádí a řídí se jím.) Tzn., že ani dějepisný vzdělávací obsah začleněný do tohoto kurikula není pro školy závazný.

Pozn. 1: CfE vymezuje základní cíle a principy vzdělávání pro všechny děti a mládež od tří do osmnácti let. Jedním z důvodů, proč se nově přikročilo k vytvoření kurikula pro děti a mládež od tří do osmnácti let bylo, aby se všechny dosavadní samostatné vzdělávací programy (pro děti od 3 do 5 let, pro děti od 5 do 14 let a pro děti od 14 do 18 let) soustředily do jednoho dokumentu a dosáhlo se tak jejich lepší obsahové i formální koordinace a koherence na jednotlivých stupních vzdělávacího systému a usnadnila se tím i koordinace a zefektivnění vzdělávací práce učitelů na těchto stupních. Aspirací posledně zmíněného dokumentu je pak vytvořit podmínky pro to, aby si mladí lidé osvojovali a rozvíjeli čtyři základní schopnosti (capacities): stávali se úspěšnými žáky (successful learners), sebevědomými jedinci (confident individuals), odpovědnými občany (responsible citizens) a užitečnými spolupracovníky (effective contributors). CfE začalo být postupně realizováno ve všech skotských školách od srpna roku 2008 a úplně zavedeno mělo být od srpna 2010.

ad 2. Zajímavé je, že formulace těchto obecných cílů kurikulární oblasti jsou vyjadřovány v 1. osobě jednotného čísla. Cíle, jak je vidět, jsou uváděny pro celou kurikulární oblast, a tedy vlastně i pro všechny předměty kurikulární oblasti, hned na začátku oblasti a pak už následují tabulky výstupů (outcomes) pro jednotlivé předměty dané oblasti. U jednotlivých předmětů oblasti už se tedy žádné další specifické cíle neuvádějí, obory jsou vyjadřovány ihned jen pomocí výstupů, jak naznačuje dále ukázka v ad 3.

Pro úplnost zde jen uvedme, že kurikulární oblast Sociální studie osahuje, vedle již zmíněného oboru Lidé, minulé události a společnosti (odpovídá našemu Dějepis), ještě obory Lidé, místo a prostředí (People, place and environment – u nás obor Zeměpis, resp. Geografie) a Lidé ve společnosti, ekonomii a byznysu (People in society, economy and business – odpovídá našim oborům Výchova k občanství, resp. Občanský a společenskovědní základ)

ad 3. Obsah dějepisného vzdělávání, jak je vidět z ukázky, je prezentován formou jistých výstupů a pro určitý druh obsahu je pro dané věkové kategorie žáků snaha vyjádřit ho na jisté úrovni pojmové či poznávací obtížnosti. Výstupy jsou formulovány na poměrně obecné úrovni, bez nějakého příliš konkrétního zaměření na historická období a orientují se hlavně na dovednosti. Formulace výstupů jsou opět vyjadřovány v 1. osobě jednotného čísla.

Lidé, minulé události a společnosti (People, past events and societies)				
Early (asi kolem věku 5 let)	First (asi do věku 8 let)	Second (asi do věku 11let)	Third (asi do věku 14 let)	Fourth (do 16 let)
Uvědomuji si, že různé typy a důkazů mě mohou pomáhat nalézat informace o minulosti. SOC 0-01a	Rozumím tomu, že důkazy se mění v rozsahu ve kterém může být důvěryhodný a mohu toto využívat v učení o minulosti. SOC 1-01a	Mohu výběrově využívat primární i sekundární zdroje pro zkoumání minulosti. SOC 2-01a	Mohu používat své poznání historického období k interpretaci důkazu a prezentovat informovaný názor SOC 3-01a	Mohu hodnotit rozporné zdroje důkazu a držet danou linii argumentu. SOC 4-01a
Mohu vytvářet osobní propojení k minulosti zkoumáním faktů či představ spojených s důležitými lidmi nebo konkrétními událostmi v mém životě. SOC 0-02a	Zkoumáním míst a artefaktů a jejich začleňování v čase jsem si rozvinul (a) vědomí o způsobech jimiž si upamatováváme a zachováváme historii Skotska. SOC 1-02a	Interpretuji historické důkazy z řady období pro vytváření obrazu skotské tradice a mé porozumění chronologie. SOC 2-02a	Mohu vytvářet propojení mých současných a minulých studií a prokázat porozumění tomu jak lidé a události přispěli rozvoji skotského národa. SOC 3-02a	Rozvinul (a) jsem si porozumění mé tradici a identitě jako britského, evropského i globálního občana a mohu prezentovat argumenty o důležitosti respektování tradice a identity ostatních. SOC 4-02a

Pozn. 2: Kódy uvedené u každého výstupu v tabulce slouží k tomu, že pokud jsou v kurikulu nějaká další vyjádření k těmto výstupům, např. určitá dovysvětlení, poznámky apod., děje se to prostřednictvím těchto kódů a není tak nutno text výstupů vždy znovu opakovat.

ad 4. Časové dotace pro jednotlivé kurikulární oblasti, resp. předměty se totiž ve skotském kurikulu nestanovují. Neexistuje zde tedy např. z centra určený učební plán v tom smyslu, jako ho známe u nás. Z centra se stanoví jen celkové týdenní počty vyučovacích hodin pro žáky na různých stupních škol a školy samy si již volí, jak tyto časové dotace rozdělí pro různé kurikulární oblasti či předměty.

ad 5. Nutno ovšem říci, že CfE obsahuje velmi rozsáhlou samostatnou část s názvem Učení, vyučování a hodnocení (Learning, teaching and assessment) - <http://www.ltscotland.org.uk/learningteachingandassessment/>, která se velmi podrobně a komplexně zabývá problematikou hodnocení: vymezuje v rámci CfE strategickou vizi a klíčové principy vnitřního i vnějšího hodnocení vzdělávání ve Skotsku, způsoby, resp. metody těchto hodnocení, které se mají používat, formuluje (obecně) standardy hodnocení, odpovědnosti jednotlivých složek participujících na vzdělávání za jeho hodnocení (počínaje žáky, přes učitele, management škol, rodiče, orgány samosprávy a vládní orgány, školské úřady, kurikulární instituce, inspekční orgány apod.).

V současné době jsou připraveny určité metodické materiály pro evaluaci výsledků vzdělávání pro tři tzv. průřezové kurikulární oblasti: Gramotnost napříč učením (Literacy across learning), Numerace napříč učením (Numeracy across learning) a Zdraví a zdravý životní styl napříč učením (Health and wellbeing across learning). Tyto materiály se soustřeďují v tzv. Národním zdroji hodnocení (National Assessment Resource – NAR: <http://www.ltscotland.org.uk/nationalassessmentresource/about/>). Podobné materiály pro ostatní kurikulární oblasti se teprve připravují. Vesměs se však jedná o materiály metodického charakteru, které mají pomáhat především učitelům ve výuce při hodnocení vzdělávacích výsledků žáků, nikoli o závazné evaluační standardy.

### Shrnutí:

- Dějepisný vzdělávací obsah je ve skotském národním kurikulu CfE začleněn v předmětu s názvem Lidé, minulé události a společnosti, který je součástí tzv. kurikulární oblasti Sociální studia, zahrnující další předměty (viz výše).
- Cíle předmětu jsou formulovány obecně (viz výše bod 2 v tabulce) a jsou součástí cílů pro celou kurikulární oblast. U samotného předmětu nejsou žádné další specifické cíle formulovány.
- Vzdělávací obsah předmětu je vymezen prostřednictvím výstupů, jež preferují aktivní využití vědomostí a dovedností žáků. Není nijak explicitně rozčleňován do tematických okruhů, ani konkrétně nevymezuje konkrétní historická období. Žáci mají spíše hledat souvislosti a příčiny různých historických událostí, a to nejen v rámci Skotska, ale i mimo něj. Z uvedených výstupů se také nedá nijak dovodit, jaký důraz se např. klade na dějiny 20. století.
- Časová dotace pro dějepisné vzdělávání není v kurikulu stanovena.
- Ve Skotsku není stanoven závazný evaluační standard jako takový přímo pro dějepisné vzdělávání. Obsah vzdělávání tohoto předmětu je však určen prostřednictvím výsledků vzdělávání, které je možné považovat za určité vyjádření evaluačního standardu.

**Zdroje:**

<http://www.ltscotland.org.uk/>

Specifické případy tohoto zdroje jsou průběžně uváděny výše, přímo v textu této analýzy.

## Příloha č. 6 – Dějepisný vzdělávací obsah v kurikulu pro povinné vzdělávání – Slovensko

<p>1. Začlenění dějepisného vzdělávacího obsahu v kurikulu</p>	<p>Výchozím dokumentem pro analýzu začlenění dějepisného vzdělávacího obsahu v kurikulu je zde slovenské národní kurikulum s názvem Štátny vzdelávací program (dále též ŠtVP): <a href="http://www1.statpedu.sk/sk/filemanager">http://www1.statpedu.sk/sk/filemanager</a>. Tento dokument obsahuje čtyři vzdělávací programy: Štátny vzdelávací program pro predprimárne vzdelávanie ISCED 0 (značení podle mezinárodní klasifikace), Štátny vzdelávací program pro primárne vzdelávanie ISCED 1, Štátny vzdelávací program pro nižšie sekundárne vzdelávanie ISCED 2 a Štátny vzdelávací program pro vyššie sekundárne vzdelávanie ISCED 3A.</p> <p>Primární vzdělávání spolu s nižším sekundárním vzděláváním tvoří základní vzdělávání (tzv. primární, resp. základní škola), které je devítileté (pro žáky od 6 do 15 let). Povinné vzdělávání je však desetileté, žáci ho dokončují na některé ze středních škol. Dále si, pokud jde o dějepisný vzdělávací obsah, budeme proto všimnout jeho zakotvení v základním vzdělávání. V něm je tento obsah zařazen jako samostatný předmět Dějepis v nižším sekundárním vzdělávání (2. stupeň základního vzdělávání – ročníky 5 až 9).</p> <p>V ŠtVP jsou vymezovány tzv. vzdělávací oblasti, které odpovídají našim vzdělávacím oblastem v RVP. V ŠtVP pro ZV je těchto vzdělávacích oblastí osm. Každá ze vzdělávacích oblastí je tvořena předměty, které odpovídají našim vzdělávacím oborům v RVP. Na rozdíl od našeho pojetí, kde si mohou školy podle svých podmínek, při zachování vzdělávacího obsahu, vzdělávací obory transformovat do různých vyučovacích předmětů, na Slovensku jsou předměty, co do obsahu, centrálně podrobně vymezeny a v této podobě musí být také vyučovány ve školách.</p> <p>Předmět Dějepis, který je povinným předmětem, je v ŠtVP součástí vzdělávací oblasti Člověk a společnost, do níž jsou ještě zařazeny povinné předměty Geografie a Občanská nauka.</p>
<p>2. Cíle dějepisného vzdělávání</p>	<p>Cíle dějepisného vzdělávání jsou formulovány v zásadě ve dvou úrovních:</p> <p>a) jako obecné cíle, jež jsou vymezeny u vzdělávací oblasti Člověk a společnost (spolu s obecnými cíli pro ostatní předměty tvořící tuto oblast);</p> <p>b) jako specifické cíle předmětu Dějepis, které jsou formulovány v Učebních osnovách předmětu (viz dále).</p> <p>ad a) Obecné cíle jsou formulovány následovně:</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>- schopnost orientace v času a prostoru</li> <li>- získávání základních schopností a zručností poznávat historický materiál</li> </ul>

	<p>- schopnost pochopit příčiny a důsledky historických událostí</p> <p>- schopnost čtení a interpretace historických map, obrázků, fotografií, tabulek a jiných prostředků používaných v dějepise (viz : <a href="http://www1.statpedu.sk/documents/16/vzdelavacie_programy/statny_vzdelavaci_program/isced2_jun30.pdf">http://www1.statpedu.sk/documents/16/vzdelavacie_programy/statny_vzdelavaci_program/isced2_jun30.pdf</a>, str. 15).</p> <p>ad b) Tyto cíle jsou uvedeny v Učebních osnovách předmětu Dějepis. Učební osnovy lze nalézt na níže uvedené adrese: <a href="http://www1.statpedu.sk/documents//16/pedagogicke_dokumenty/zakladna_skola/ucebne_osnovy/zs_2_stupen/DEJEPIS.doc">http://www1.statpedu.sk/documents//16/pedagogicke_dokumenty/zakladna_skola/ucebne_osnovy/zs_2_stupen/DEJEPIS.doc</a>.</p> <p>(Učební osnovy předmětu jsou poměrně rozsáhlý materiál, a proto zde uvádíme pouze odkaz, jehož rozkliknutím se k nim snadno dostaneme. Cíle předmětu jsou v osnovách uvedeny na str. 1–3. Protože slovenština je pro nás srozumitelná, osnovy nepřekládáme do češtiny.)</p>
3. Obsah a tematické okruhy dějepisného vzdělávání	<p>Vzdělávací obsah předmětu Dějepis je vymezen v Učebních osnovách tohoto předmětu a lze ho nalézt na adrese <a href="http://www1.statpedu.sk/documents//16/pedagogicke_dokumenty/zakladna_skola/ucebne_osnovy/zs_2_stupen/DEJEPIS.doc">http://www1.statpedu.sk/documents//16/pedagogicke_dokumenty/zakladna_skola/ucebne_osnovy/zs_2_stupen/DEJEPIS.doc</a>, na str. 4–12, a to včetně rozložení tohoto vzdělávacího obsahu do jednotlivých ročníků 2. stupně základní školy. Z uvedeného obsahu vyplývá, že dějinám 20. století je ve výuce dějepisu v základním vzdělávání na Slovensku věnována velká pozornost (celý devátý ročník základního vzdělávání).</p>
4. Časová dotace dějepisného vzdělávacího obsahu	<p>Časové dotace pro Dějepis jsou uvedeny v Učebních plánech stanovených centrálně. Učební plány lze nalézt na adrese <a href="http://www1.statpedu.sk/documents//16/pedagogicke_dokumenty/zakladna_skola/ucebne_plany/UP_ZS_1-9.pdf">http://www1.statpedu.sk/documents//16/pedagogicke_dokumenty/zakladna_skola/ucebne_plany/UP_ZS_1-9.pdf</a>. Učební plány jsou zpracovány v několika variantách a jsou také zpracovány odlišné učební plány pro různě zaměřené základní školy (např. se zaměřením na jazyky apod.). Předmět Dějepis má pro tyto různé případy učebních plánů odlišné časové dotace, ale vždy je povinným předmětem ve všech ročnících 2. stupně základního vzdělávání.</p>
5. Evaluační standardy	<p>Na Slovensku jsou centrálně pro všechny povinné předměty stanoveny tzv. Vzdělávací standardy: <a href="http://www1.statpedu.sk/documents//16/pedagogicke_dokumenty/zakladna_skola/vzdelavacie_standardy/vs_2_stupen/Vs_dejepis_2_st_ZS.pdf">http://www1.statpedu.sk/documents//16/pedagogicke_dokumenty/zakladna_skola/vzdelavacie_standardy/vs_2_stupen/Vs_dejepis_2_st_ZS.pdf</a>. Plný název je obvykle Vzdělávací standard s exemplifikačními úlohami pro (uveden název předmětu) pro 2. stupeň ZŠ. Vzdělávací standard pro Dějepis lze nalézt na poslední uvedené adrese rozkliknutím standardu pro tento předmět. Vzdělávací standard pak velmi podrobně – pro jednotlivé tematické celky předmětu Dějepis – vymezuje tzv. Požadavky na vědomosti a dovednosti žáka.</p>

**Komentáře k jednotlivým bodům v tabulce:**

Další komentáře neuvádíme, všechny informace jsou zahrnuty do tabulky.



### Shrnutí:

- Dějepisný vzdělávací obsah je ve slovenském národním kurikulu obsažen na ZŠ v předmětu „Dějepis“. Ten je zařazen na 2. stupeň základního vzdělávání do všech jeho ročníků jako povinný předmět. Předmět je součástí vzdělávací oblasti Člověk a společnost.
- Cíle předmětu jsou formulovány jednak obecně, v rámci vzdělávací oblasti Člověk a společnost, jednak jsou podrobně vymezeny jeho specifické cíle (viz výše bod 2 v tabulce).
- Vzdělávací obsah předmětu je vymezován prostřednictvím jednak základních vědomostí z oblasti historických faktů, jednak základních schopností a zručností poznávat historický materiál. Obsah je rozčleněn do tematických celků, ty dále do témat a tato témata jsou rozpracována na úroveň jednotlivých hesel učiva. Vzdělávací obsah předmětu je pak strukturován do jednotlivých ročníků 2. stupně základní školy. Ze vzdělávacího obsahu předmětu Dějepis lze uzavřít, že se v něm na dějiny 20. století klade poměrně velký důraz. Těmto dějinám je věnován celý devátý ročník základní školy.
- Časová dotace pro dějepisné vzdělávání je stanovena prostřednictvím učebních plánů. Tyto plány jsou určovány centrálně v různých variantách a v nich jsou časové dotace pro výuku Dějepisu poněkud odlišné. Předmět je však zařazen vždy do všech ročníků základní školy.
- Na Slovensku jsou centrálně stanoveny tzv. Vzdělávací standardy pro všechny povinné předměty.

### Zdroje:

<http://www1.statpedu.sk/sk/filemanager>

Specifické případy tohoto zdroje jsou průběžně uváděny výše, přímo v textu této analýzy.

### Příloha č. 7 – Dějepisný vzdělávací obsah v kurikulu pro povinné vzdělávání – Švédsko

1. Začlenění dějepisného vzdělávacího obsahu v kurikulu	Švédské kurikulum (Curriculum for the compulsory school system, the pre-school class and the leisure-time centre Lpo 94 <sup>1</sup> ) je velmi obecný dokument, ve kterém nejsou informace rozlišeny podle jednotlivých vzdělávacích oborů. Dějepisné vzdělávání jako takové tedy není začleněno do kurikula.
2. Cíle dějepisného vzdělávání	Cíle dějepisného vzdělávacího obsahu nejsou součástí kurikula, ale jiného dokumentu (Syllabuses – Compulsory school <sup>2</sup> ). Obecné cíle (překlad): Vzdělávací obor by měl stimulovat zvědavost žáků a jejich touhu po rozšiřování rozměru světa kolem sebe, umožňovat jim zaznamenávat život dřívějších věků a seznámit je s podmínkami existence mužů, žen a dětí z různých kultur a sociálních skupin. Měl by zajistit pomoc pro pochopení současnosti a plnit úkol základů pro rozvíjení výhledu do budoucnosti. Vzdělávací obor přispívá k rozvoji nejen interkulturního hlediska, ale také kulturní identity na základě kulturního dědictví, které je přenášeno z generace na generaci. Konkrétnější, i když stále velmi obecné cíle vzdělávacího oboru, které má každý žák splnit, byly vytvořeny pouze pro žáky, kteří ukončí 5. a 9. ročník.
3. Obsah a tematické okruhy dějepisného vzdělávání	Vzdělávací obor Dějepis je zařazen do obsahu vzdělávání (Syllabuses – Compulsory school <sup>2</sup> ) jako součást nadoborové skupiny nazvané „Sociální studia“, do které mimo dějepisu patří ještě zeměpis, náboženství a občanská nauka. Obsahem tohoto materiálu nejsou jednotlivé popisy obsahů vzdělávacích oborů ani jejich tematické plány. Každá škola si je tvoří sama a musí být schváleny nadřízeným orgánem. Je zde uveden pouze výčet vzdělávacích oborů a nadoborových skupin s velmi obecnými vzdělávacími cíli.
4. Časová dotace dějepisného vzdělávacího obsahu	V kurikulu není uvedena pro žádný vzdělávací obor.
5. Evaluační standardy	V kurikulu nejsou uvedeny pro žádný vzdělávací obor.

### Komentáře k jednotlivým částem:

ad 1) Kurikulum je velmi obecný dokument, který popisuje pouze obecně povinnosti školy a učitele.

ad 2) Cíle vzdělávacího oboru Dějepis, které má každý žák splnit, byly vytvořeny pro žáky, kteří ukončí 5. a 9. ročník (překlad):

Cíle, kterých by žáci měli dosáhnout na konci pátého roku ve škole:

Žáci by měli:

- být obeznámeni s historií městské čtvrti, kde bydlí, a s tím, jak formovala svoji kulturu,
- být seznámeni s hlavními rysy vybraných částí švédské a skandinávské historie a být schopni udělat srovnání s ostatními zeměmi,
- umět popsat a srovnat, jak muži, ženy a děti žili a mysleli v různých životních podmínkách a obdobích ve Švédsku a na některých dalších místech na celém světě.

Cíle, kterých by žáci měli dosáhnout na konci devátého roku ve škole:

Žáci by měli:

- být schopni představit důležité události a být seznámeni s osobnostmi, myšlenkami a možnostmi historického rozvoje švédské a skandinávské oblasti a Evropy, stejně jako umět udělat srovnání s ostatními zeměmi,
- být obeznámeni s historickým rozvojem světových mocností během různých epoch,
- mít náhled na to, jak sociální otřesy změnilly lidské životní podmínky,
- umět rozpoznat a uvažovat o některých různých historických událostech a vývoji hodnot našeho věku,
- být si vědomi a být schopni uvést příklady historických událostí a podmínek, které mohou poskytovat různé stránky pohledů,
- být schopni přemýšlet nad tím, jak byly a jsou dnes využívány informace a propaganda jako prostředky ovlivňování.

ad 3) K obsahům a tematickým plánům jednotlivých škol je pouze omezený přístup (registrace pouze pro pověřené osoby) a jsou ve švédštině.

### Shrnutí:

- Dějepisný obsah vzdělávání není začleněn do kurikula.
- Cíle dějepisného vzdělávání jsou určeny jen velmi obecně a nejsou součástí kurikula, ale materiálu týkajícího se obecných obsahů jednotlivých vzdělávacích oborů.

- Obsah ani tematické okruhy nejsou v kurikulu určeny.
- Časová dotace v kurikulu není určena.
- Evaluační standardy nejsou do kurikula začleněny.
- Není možné vysledovat ani určit poměr vzdělávacího okruhu týkajícího se dějin 20. století a ostatních okruhů.

### Zdroje:

<sup>1</sup> Kurikulum pro povinnou školní docházku, předškolní ročník a centra volného času

<http://www.skolverket.se/sb/d/193/url/0068007400740070003a002f002f0077007700770034002e0073006b006f006c007600650072006b00650074002e00730065003a0038003000380030002f00770074007000750062002f00770073002f0073006b006f006c0062006f006b002f0077007000750062006500780074002f0074007200790063006b00730061006b002f005200650063006f00720064003f006b003d0031003000370030/target/Record%3Fk%3D1070>

<sup>2</sup> Učební plány – povinná školní docházka

<http://www3.skolverket.se/ki/eng/comp.pdf>